

PROGRAMIN VE YAPIMCININ ADI	Dosya Analiz / 10 Keşmir: Dinmeyen Acı	Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL
YAYIN YERİ, TARİHİ VE SAATİ	TSR Yabancı Dil	

SİNYAL

SES

Bu hafta, 20 yıl aradan sonra, nükleer silaha sahip iki güç Hindistan ve Pakistan tekrar karşı karşıya geldi. Hindistan işgali altındaki Camnu Keşmir’de 44 Hint askerinin öldürülmesi sonrasında Hint Uçakları, saldırılardan sorumlu tuttuğu Pakistan denetimindeki bölgelere saldırı düzenledi. Pakistan’ın karşı koyması sonrasında iki Hint uçağı düşürüldü. Esir alınan bir Hint pilotu birkaç gün sonra Pakistan tarafından Hindistan’a iade edildi.

Sorun aslında, çatışma potansiyeli her zaman yüksek olan bir sorundan, Keşmir meselesinden kaynaklanıyor. Peki nedir Keşmir meselesi?

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL’ün konuyla ilgili değerlendirmesini sunuyoruz...

Bir İngiliz Klasığı

Bir Kızılderili atasözü der ki “eğer bir nehirde iki balık kavga ediyorsa, bilin ki oradan az önce uzun bacaklı bir İngiliz geçmiştir”. Keşmir de esasen İngiltere’nin işgal ettiği topraklardan çekilirken, gerektiğinde müdahale edebilmek, ayrıldıkları yerin gelişimine ket vurmak için sorunlu bıraktıkları alanlardan biridir.

Hint alt kıtası, binli yıllarla başlayarak 1857’ye kadar, yaklaşık 700 yıl Türk kökenli Sultanlar tarafından yönetilmiştir. Son Babür şahı, Bahadır Şah’ın 1857’de İngilizlere yenilmesiyle Hint alt kıtasında sultanlıklar dönemi sona erip, İngiliz hâkimiyeti başlamıştır. Yüzyıllarca kendi dilleri, dinleri ve renkleri ile çoğulcu bir şekilde Hint alt kıtasında birlikte yaşayanlar, İngilizler 90 yıl sonra Kıtadan ayrılırken, önce ikiye daha sonra da Hindistan, Pakistan ve Bangladeş olarak üçe ayrılmışlardır. Bugün İngilizce Hindistan, Pakistan ve Bangladeş’in resmi dillerinden biridir.

Halkın Pakistan’a bağlanma kararına karşı Vali’nin Hindistan’a bağladığı coğrafya

1947’de Hindistan ve Pakistan bağımsızlığını elde ederken, Müslüman nüfusun çoğunlukta olduğu yerler, Pakistan’a, Hinduların çoğunlukta olduğu yerler ise Hindistan’a bırakıldı. Keşmir ise, nüfusunun %90’ına yakını Müslüman olmasına rağmen İngiltere tarafından Pakistan’a bırakılmadı. Keşmir’in geleceğı Keşmir halkının kararına bırakıldı. İngiltere’nin bu kararı Keşmir’deki o günden

YAPIMCI	ÜNİTE AMİRİ	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ

bugüne süren anlaşmazlığın, çatışmaların, ölümlerin temel nedenidir. 1947’de, yapılan oylamayla, Keşmir Halkı büyük çoğunlukla Pakistan’a katılma kararı verse de süreç farklı gelişti. Keşmir’in Hindu prensi(valisi) Mihrace Hari Singh Hindistan’a katılma kararı verdi. Karara Keşmir halkı direnince Hindistan’dan yardım istedi. Hint askerlerinin Keşmir’e girmesiyle Pakistan askerleri de Keşmir’e girdi. Böylelikle iki ülke arasında ilk savaş 1947’de yaşanmış oldu.

Savaşlar ve mevcut durum

Taraflar arasındaki ilk savaş Birleşmiş Milletler arabuluculuğunda Ocak 1949’da sona erdi. Ateşkes anlaşmasına göre taraflar Keşmir’den askerlerini çekecek ve Keşmir’in geleceği BM gözetiminde yapılacak halk oylaması ile belirlenecekti. Ama Hindistan’ın karşı çıkması nedeniyle halk oylaması hiçbir zaman gerçekleştirilemedi. Hindistan kendi kontrolündeki bölgeyi “Cammu Keşmir” ismiyle kendi topraklarına kattı. Pakistan ise kendi kontrolündeki bölgeye “Azad Keşmir” ismiyle özerklik statüsü verdi. İki ülke 1965 ve 1999’da Keşmir’deki anlaşmazlıklar nedeniyle tekrar savaştilar.

1962 yılındaki Çin-Hindistan savaşının sonrasında ise Keşmir’in bir kısmı Çin denetimine geçti. Bu gün gelinen noktada Keşmir’in %45’i Hindistan, %35’i Pakistan, %20’si de Çin denetiminde bulunmaktadır.

İngiltere’nin bıraktığı Keşmir sorunu nedeniyle bugüne kadar 100 binden fazla insan ölmüş, 1.5 milyon insan Keşmir’i terk etmiş durumdadır.

Çözüm mümkün mü?

Öncelikle halihazırdaki tansiyonun düşürülmesi gerekiyor. Hindistan, Pakistan’ı teröre destek vermekle suçluyor. Hindistan gerekirse bu konuda BMGK’ya başvurabilir. Ama bu konuda doğrudan kendisi karar vererek saldırı düzenlemesi kabul edilemez. Pakistan’ın terör konusunda işbirliğine hazır olduğunu ifade etmiş olması olumlu bir adım.

Pakistan, Keşmir sorununun çözümünün Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin 1948’de aldığı referandum kararı çerçevesinde çözülmesini istiyor. Hindistan ise Keşmir’in nüfusunun büyük çoğunluğu Müslüman olduğu için buna yanaşmıyor. Bu nedenle askeri varlığıyla Keşmir’i elinde tutmaya çalışıyor. Türkiye ise BMGK kararı çerçevesinde bir tutum ortaya koyuyor.

Bunca yıllık süren çatışmalar, halkın benimsemediği bir çözümün çözüm olmadığını göstermiştir. Keşmir halkı, kendini yok sayarak iki ülkenin aldığı kararlara ya da dış aktörlerin anlaşmasına tepki göstermektedir. Dolayısıyla çözüme dair söylenmesi gereken ilk şey, çözüm sürecine Keşmir halkının da dahil edilmesi, onların benimseyebileceği bir çözüm üzerinde çalışılmasıdır.

Olası çözümlerden biri, halk oylamasıyla çözüme gidilmesidir. Keşmir halkının Pakistan’a yakınlığı biliniyor. Bu nedenle Hindistan bu çözüme karşı çıkıyor.

Bir başka alternatif Keşmir’in bağımsız bir devlet olarak varlığını sürdürmesi. Ama her iki ülke de bu çözüme yanaşacakmış gibi görünmüyor.

YAPIMCI	ÜNİTE AMİRİ	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ

Türkiye, daha fazla kan akmaması, daha fazla gözyaşı dökülmemesi, birbirlerine daha fazla zarar vermemeleri için, tarafların dilemesi halinde her türlü katkıyı verebilecek bir ülkedir. Türkiye'nin Keşmir sorununa bakışı emperyal bir amaca değil, sorunun adil bir temelde çözülmesine yöneliktir. Hindistan ve Pakistan, Keşmir sorununun sadece kendilerini ilgilendirdiğini ve bu nedenle kendi aralarında bir çözüme ulaşabileceklerini düşünüyorlarsa çözüm zor gözüküyor. Buna karşılık, taraflar Keşmir sorunu üzerinden, aslında kendileri üzerinden, daha küresel bir savaşın yürütüldüğünü, kendilerinin küresel bir savaşın aracı kılınmak istediklerini farkettiler oranda bir çözüm kapısı mümkün olabilir. İsrail'in son zamanlarda Hindistan ile yaptığı silah satış anlaşmaları, ABD'nin Çin'i durdurmak için Hindistan'a yönelik desteği, benzer şekilde Çin'in Pakistan'a yönelik desteği esasen bir tür vekalet savaşını çağrıştırmaktadır. Her iki ülke, kendileri üzerinden yürütülmek istenen bu çatışmaları farkekmeyip çatışmayı sürdürürlerse kaybedecekleri çok şey olacaktır. Ama büyük resmi görüp Keşmir üzerinde bir çözüme ulaşabilirlerse, ulaşacakları her çözüm, ne kadar az şey kazandıklarını düşünseler bile, taraflara çok daha fazla şey kazandıracaktır. Çatışma ortamının ortadan kalktığı, birbirlerine karşı konumlanmamış bir Pakistan ve Hindistan, olası barış ortamında çok daha hızlı bir şekilde gelişecek, kendi toplumlarının siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, sivil çok yönlü kazanımlarına katkı sağlayacaklardır.

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL'ün konuyla ilgili değerlendirmesini sunduk...

SÖZCÜK SAYISI: 825

YAPIMCI	ÜNİTE AMİRİ	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ